

Юлія ДУБІНІНА,
студентка 4 курсу
гуманітарно-економічного факультету
Науковий керівник: **Наталя ІВАНОВА,**
к.політ.н., доцент (БДПУ)

КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО НА СВОБОДУ ПЕРЕСУВАННЯ ТА ВИБОРУ МІСЦЯ ПРОЖИВАННЯ В КОНТЕКСТІ ТРУДОВОЇ МІГРАЦІЇ

Актуальність. На сьогодні, за оцінкою Світового Банку, понад 3% населення проживають за межами країни свого походження. Більше ніж 6,5 мільйонів українців навчаються та працюють за кордоном, а Україна стала п'ятою державою у світі за кількістю емігрантів. Трудова міграція стала звичним явищем у сучасному глобалізованому світі. Як показує досвід деяких країн, на жаль, в тому числі й України, нехтування міграційними процесами зумовлює «вимивання» кращої частини працездатного населення, введення країни в систему нелегальної трудової міграції, зниження науково-інтелектуального потенціалу нації.

Ступінь досліджуваності проблеми. Проблеми трудової міграції досліджували вітчизняні науковці, серед яких Ю. Гуменюк, С. Гринкевич, Ю. Пахомов, С. Пирожков, С. Брю, О. Малиновська.

Мета дослідження. Визначити зміст трудової міграції, фактори впливу на дане явище, в тому числі вплив рівня заробітної плати, а також дослідити заходи, які впроваджуються урядами країн для вдалого регулювання трудової міграції.

Об'єкт дослідження – трудова міграція. Для розкриття даної теми були поставлені такі завдання: - дати визначення трудовій міграції; - проаналізувати міграційні процеси в Україні та у світі та шляхи зменшення рівня трудової міграції.

Сутність дослідження. Відповідно до законодавства України громадянам України, а також іноземцям та особам без громадянства, які на законних підставах перебувають в Україні, гарантуються свобода пересування та вільний вибір місця проживання на її території, за винятком обмежень, які встановлені законом.

Право на свободу пересування, вільний вибір місця проживання, вільне залишення території України Конституція гарантує як громадянам України, так і всім іншим особам, що на законних підставах перебувають на її території.

Окремою групою осіб, які використовують своє конституційне право на свободу пересування та вільний вибір місця проживання є особи, які мігрують закордон для працевлаштування.

Міграція – це процес переселення, тобто просторового пересування, переміщення населення [1, с.246].

Виділяють такі основні причини міграції: політичні, екологічні (вимушені переселення із забрудненої території), сімейнопобутові

(возз'єднання родин), релігійні, етнонаціональні, соціально-економічні або трудові (в пошуках заробітків).

Саме трудова міграція є основним видом світової міграції в XXI столітті.

Суть терміна «трудова міграція» визначають як переміщення особи з метою тимчасового працевлаштування, що супроводжується перетинанням державного кордону (зовнішня трудова міграція) або меж адміністративно-територіальних одиниць України (внутрішня трудова міграція) [1, с. 247].

Слід зазначити, що залежно від терміну переміщення трудова міграція поділяється на такі види:

- постійна міграція – це виїзд (в'їзд) населення на постійне місце проживання;

- тимчасова міграція – це робота протягом певного обмеженого часу з подальшим поверненням на батьківщину або переїздом в іншу країну.

Україна сьогодні це одна з найбільших країн-донорів робочої сили в Європі, де зовнішня трудова міграція стала об'єктивною реальністю. Сучасна трудова міграція має свої характерні особливості, які спричинені глобалізацією світової економіки, розвитком інтеграційних процесів та науково-технічним прогресом. Серед них слід виділити:

- стрімке зростання масштабів міграції, перевищення темпів зростання числа мігрантів темпів зростання кількості населення. Так у 1960 р. населення Землі становило 3 млрд. осіб, а число мігрантів – 3,2 млн. осіб, у 2000 р. населення Землі збільшилось вдвічі (до 6 млрд. осіб), а число мігрантів – у 39 разів, у 2016 р. населення Землі становило 7,4 млрд. осіб, а число мігрантів становило вже 244 млн. осіб [4, с. 411-421];

- розширення географії трудової міграції та формування нових центрів залучення робочої сили;

- зростання частки тимчасової трудової міграції;

- «Відплив інтелекту». Лише з України за період 1991-2008 рр. виїхали понад 12 тис. кандидатів та докторів наук, третина яких на момент виїзду була у віці до 40 років [3, с. 106-107];

- зростання масштабів нелегальної трудової міграції.

Основними чинниками, що спричиняють трудову міграцію є відсутність перспектив розвитку і професійної реалізації, нестабільна політична та економічна ситуація, відсутність соціальної безпеки та правосуддя, низький рівень довіри до держави. Рішення емігрувати залежить від поєднання різних факторів, але центральною серед причин та рушійною силою трудової міграції є проблема економічного розвитку, насамперед, низький рівень заробітної плати. Під впливом воєнного конфлікту та глибокої економічної кризи еміграційні настрої населення нашої країни також зростають. Спробам вирішити життєві проблеми у спосіб працевлаштування за кордоном сприяє й набутий українцями досвід роботи за межами держави, потужні міграційні мережі, що сформувалися впродовж останніх десятиліть.

Важливими заходами держави щодо регулювання трудової міграції є:

1. Створення умов для збільшення кількості легальних працівників, перш за все в країнах, куди мігрує найбільше громадян України. З цією метою слід активізувати підписання відповідних міждержавних угод.

2. Забезпечення прав та соціального захисту працівників-мігрантів. Потрібно створити Міністерство у справах мігрантів і діаспори, головним завданням якого були б розвиток і підтримка відносин України з ними. Такі відомства функціонують у 26 країнах світу (з пострадянських країн – у Вірменії та Грузії). Загалом у 56 країнах світу функціонують понад 400 центральних органів влади, що курирують розвиток відносин зі своїми мігрантами. У більшості цих країн своїх емігрантів у 2–10 разів менше, ніж в Україні.

3. Здійснення аналізу та проведення законодавчих заходів задля попередження нелегальної трудової міграції за межі України і запобігання торгівлі людьми [2, с. 22-25].

4. Впровадження політики стимулювання грошових переказів в Україну.

5. Цілеспрямоване створення робочих місць в галузях, працівники яких виїжджають закордон, вплив на державні замовлення у закладах вищої освіти. Адже якщо лікар працює некваліфікованим робітником закордоном, то або в країні готують забагато медиків, або вони отримують низьку заробітну плату. Трудову міграцію потрібно регулювати комплексно, ефективно та на державному рівні.

Основні висновки. Трудова міграція є процесом, який впливає на більшість країн світу, вона постійно знаходиться в центрі уваги науковців, міжнародних організацій, урядів і є об'єктом регулювання на всіх рівнях(національному, регіональному та міжнародному). Сьогодні Україна є країною-донором трудових мігрантів і згідно з прогнозами в найближчій перспективі потік еміграції буде збільшуватись, що створює загрозу суттєвих втрат людського капіталу нації, знижує рівень її міжнародної конкурентоспроможності.

Тому можна сказати, що державна міграційна політика України повинна спрямовуватись на:

- зменшення обсягів міжнародної трудової міграції;
- створення умов для рееміграції громадян України;
- підвищення конкурентоздатності національного ринку праці;
- зменшення масштабів нелегальної міграції;
- захист й підтримку українців за кордоном.

Політика держави щодо регулювання міграційних процесів, перш за все, має бути комплексною. Оскільки досвід іноземних країн свідчить, що за правильно побудованої міграційної політики знижуються негативні ефекти міжнародної міграції робочої сили та максимізується її позитивний вплив на національні економіки.

ЛІТЕРАТУРА

1. Міжнародна економіка: підручник / В. В. Білоцерківець та ін. К.:ЦУЛ, 2012. 416 с.

2. Гнатюк Т. О. Добровільна зворотна міграція: досвід країн ЄС та перспективи України. *Наукові праці Чорноморського державного*

університету імені Петра Могили. Сер: Політологія. 2011. Т. 175, Вип.163. С. 22-25.

3. Гронтковська Г.Е., Ряба О.І., Венцурик А.М., Красновська О.І. Міжнародна економіка : навч. посіб. – К. : ЦУЛ, 2014. – 384 с.

4. П'ятковська О. Р. Методологічні засади дослідження міжнародної трудової міграції з позицій країни-донора. *Зб. наук. пр. ХКТЕІ : Серія "Економічні науки"*, 2013. № 6. С. 411-421.

Анастасія ЖУПІЙ,

студентка 2 курсу

гуманітарно-економічного факультету

Науковий керівник: **Наталя ІВАНОВА,**

к. політ. н., доцент (БДПУ)

КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА НА НЕДОТОРКАНІСТЬ ЖИТЛА

Актуальність. В Конституції України закріплено, що кожна людина вільна, її права є невідчужуваними та непорушними. Кожна людина має право на життя, освіту, соціальний захист, достатній рівень життя, охорону здоров'я, на житло, а із цього випливає право на недоторканість житла. Право громадян України на житло закріплено ст. 47 Конституції України. Воно забезпечується розвитком і охороною всіх видів державного житлового фонду, утворенням ринкової системи житлового забезпечення громадян через приватизацію житла, справедливим розподілом житлової площі під контролем громадськості. Ніхто не може бути примусово позбавлений житла інакше як на підставі закону за рішенням суду. Проте наразі це право порушується досить часто. Наприклад, можна сказати про незаконне виселення, проникнення до житла, незаконне проведення огляду та обшуку житла, самовільне вселення до чужого житла тощо.

Ступінь досліджуваності проблеми. Дослідженням цієї теми займалися такі науковці, як В.В. Кравченко, І. Ф. Літвінова, В. Т. Маляренко, Н. М. Наумова, А.Ю. Олійник, В. Ф. Погорілко, О. В. Пушкіна, П. М. Рабінович, Ю. М. Тодика, Н. Г. Шукліна та ін.

Мета і методи дослідження: Дослідження конституційного права на недоторканість житла та випадків порушення цього права.

Сутність дослідження. Здійснення людиною свого природного права на життя пов'язано з багатьма факторами, серед яких одне із чільних місць посідає наявність у неї житла. Втрата людиною житла створює реальну загрозу для її фізичного та соціального буття. Саме тому Конституція України у ст. 30 проголошує недоторканність житла [1].

Держава бере на себе обов'язок охороняти та забезпечувати недоторканість житла, не допускає проникнення до житла чи до іншого володіння особи, проведення в них огляду чи обшуку інакше як за вмотивованим рішенням суду.

Житло визначає умови, рівень і спосіб життя людей. Використання житла як блага, оскільки воно дозволяє задовольняти основні вітальні